

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cijelu godinu 2 f. a za kmeta 1 for.; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carovine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

Oglasi se primaju po navadnoj cijeni. Pisna neka se šalju platjone poštarino. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se vraćaju. Uredništvo i Odpravništvo nalaze se Via Nuova N.º 4 piano I.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Post.*

Godina V.

U Trstu 1. Januara 1874.

Broj 1.

Poziv na predplatu.

Osobito ovo ljeto, u vrijeme naših izborah, imao je lahko svaki pravi rodoljub spoznati potrebu i korist, koju može donieti nesamo posebnim ljudem, nego i celomuu občinstvu list, koji istinito zastupa i brani prava i pravicu našega trpećega naroda. Uvjereni, da smo i mi odkad izdajemo ovaj naš list učinili, što smo mogli za dobro i korist naše bratje toli u Istri koli i drugdje, pozivamo naš puk, da se i ovo ljeto na novo još u većem broju na naš list predbroji.

Ciena listu ostaje ona ista, koja bijaše i dosle, t. j. 2 f. na ljeto za predbrojnice prvoga reda, a 1 f. na ljeto za predbr. drugoga reda. Predbrojnikom drugoga reda, to jest kmetom, koji su zadovoljni, da im više istisakah *Naša Sloga* pod jednim jedinim imenom i pasom šaljem, nakloni smo slati i ovo ljeto uz lanjske polaksice. Samo molimo p. n. predbrojnice, da se na vrijeme predbroje i ukupno novce pošlju kroz postarsku napatnicu; pa da ako kadkada radi ma koga uzroka nebi primili lista, neka nam to jave *nezapetučenim pismom*, napisavši izvana na njem „*Reklamacia*.“ Još jedan put pozivamo one naše štovane predbrojnice, koji nam još lanjsku predplatninu duguju, da nam ju svakako pošlju.

Konačno prosimo sve štovane rodoljube, da nastoje što, im više moguće, oko razprostranjivanja našega lista, da se tako narodna svijest u puku sve to više budi, pa da nas i pisanjem marljivo podupiraju, i to ne radi uzroka, da nam laglje bude, nego jedino, da uvijek koristniji i ugodniji budemo našem milomu narodu, za koga ovaj list izdajemo.

Današnji smo list poslali mnogoj gospodi i koja nisu dosad nanj predbrojena bila, ufanjem, da će to sada učiniti. Nu ako ga tko od njih nekani držati, molimo, neka nam ga odmah povrati, napisavši „*Neprima se*.“

U Trstu 1. Januara 1874.

Uredništvo.

Na staro ljeto.

Evo nas opet na koncu jedne godine. Dao Bog bila nam dojduća srotnija, jer se na prošlu neimamo radi čega pohvaliti. Našu državu s ove i s one strane Litave su ovo godine bile samo strahote.

Pomin, što ga nisu učinile kućne bolesti, učinila ga je skrajna nerodica tako, da se sad u mnogih pokrajnah baš gladuje i strada. A završaj svemu učinile zli i opaki ljudi, koji su vrgli množinu svijeta u najskrajnije siromaštvo, proigravši na ljčkom novčanom trgu tudjo novce, za koje su silne postotke obećivali. Da se ta nesreća bližinah, što će jih sva država uzeti na se dug od osamdeset milijunah, što će jih morati izplaćivati i oni, koji nisu ni krivi ni dužni. I to se dogodilo uprav onda, kad je njemačka stranka trabila na sve četiri strane svijeta, da se Austrija nahodi u najzavidnijem novčanom stanju, te se još hvalila, da će kroz svjetsku izlozbu pritegnuti u Beč nebrojeno srebro i zlato, koje će svim austrijskim narodom do blagostanja pripomoći. Pa eno kako je pogodila!

I baš je čudo, da je ta stranka uprav ovo godine doživila najveću pobjedu, što joj se je mogla ikad nadati, odkad se austrijski narodi s njom bore za svoje pravice. Uspjela je naimo s izravnimi izbori, koji su njemačkomu u državi plemenu donekle gospodstvo osjegurati, a naše pravice težnje daleko natrag bacili. Pak je nas Slavene mimo svih ostalih zadio još i taj nenad, sa svojimi gorkimi posljediciami nesloge i nesklada tu i tamo medju samimi nami!

Čudje nam se ove godine malko razvedrilo, jest u jednoj Hrvatskoj. Vidivši Magjari, da nemogu proti duhu vojvati, popustiše Hrvatom istina Bog što su najmanje mogli, al ipak toliko, da su sad naša braća u kraljevini u kojejemo baš sami svoji gospodari. U njih sad stoji, da im ovo stečovine postanu stupanj do drugih, jer napredan narod nikad nomiruje.

A zašto nebi spomenili i našu Istru? I ovdje smo doživili, čomu se prije nekoliko godinah nebi bilo nikako nadati. Naš je narod u Istri ovo godine stupio za prvi put na svoje vlastite noge. Bivši mrtav, ustao je od mrtvih, pa dao Bog živio i poživio srećan i čestit nebrojena ljeta!!

Hrvatskomu narodu po Istri i Otocih.

Narode slavni!

Bilo je vremena, kada je čovek čoveku robovao i narod narodu. Danas takova već robstva u naših krajevih nije. Nam se napovedaju nebeski zakoni, da je svak u državi slobodan, svaki se jezik poštuje, svaki narod razvija, koliko mu je drago.

I za vas, Istrani, takovi zakoni stoje. Po temeljnih pravica i vi se možete služiti svojim jezikom svagde, možete ostati što ate i nepremotati se, kao vukodlak, sad u Nemea sad u Talijana.

Ali vaše pravice samo na papiru stoje. Sudovi vam pišu talijanski, Junta isto tako, namestništvo u Trstu svakako, pa i kad piše u vašem jeziku, izruži ga do zla buga. Škole male i velike sve u tudjem jeziku. Mi se moramo učiti na jeziku talijanskom, kao da se Talijani u Poreču i Rovinju uče na hrvatskom jeziku.

Kad pitamo zašto nam oblasti nepišu hrvatski, onda se odgovori, da ljudi neznaju toga jezika, da to nije *gospodski*. Kad pitamo hrvatske škole, reče nam se: a što vam koriste, kada vam hrvatski jezik nerabi u sudu, ni kod nijedne oblasti ni službo.

Vi sami, stisnuti u siromašnoj kolibici, uz čašu mutno vode i komad tvrda kruha, vi sami u svom jeziku jado jadujete, a tudji pridošlice dobro žive na vašoj zemlji. Na vas nebogih stoji kletva, da neimate gospodina od svoga jezika. Ta crna kletva da se sa vas strese!

Kad Talijani za se imaju u Kopru talijansku gimnaziju, jeli krivicen, da vi za svoju deca dobijete u Pazinu hrvatsku gimnaziju? Nije, nego vaše sveto pravo, da vašu deca ne budu uvek odsudjena za pastirski štap i tudje porivališće.

Ali vam protivna čoljad po Istri nespava. Nekoliko gradjana pazinskih (a radi blimo znati koliko?) odpravlja otvoreno pismo na gospodu Vidulića, De Franceschi-a i Polesiva, neka oni u Beču po sve pute gledaju, da u Pazinu budu latinske škole čisto talijanske, jer da je deci mučno učiti se u tudjem jeziku.

O vašem jeziku, istarski kmetovi, o vaših pravica i spomena u onom pismu. A nije li hrvatskoj deci isto tako mučno učiti se u tudjem jeziku kao što i talijanskoj?

Pa odkada su Mraki, Kovači, Kaligarići, Slokovići i takova imena Talijani? To su najotmeniji gradjani pazinski, pak zar oni pitaju talijansku školu? Neverujemo, već ako nemaro za pravdu i pravicu. Tko išće u Beču, da dobijete talijansku školu, taj išće da vam budu učitelji, sudci, advokati,

mernici, svećenici — sve ljudi tudjega govora, sve vaša odmetna krv!!

A da su nakane „pazinskih nekojih gradjana“ proti hrvatskoj narodnosti u Istri naperene, vidi se od tuda, što oni ni nespominju Vitezića, zastupnika istočnih kmetskih obćina, koji se je zavorio svomu puku u svakom času dobar stati za njegove pravice i potrebe.

Dugo se je moglo trpiti bezobzirno ponašanje protivnika naše krvi i jezika. Od sad ga više trpiti nećemo, jer nemožemo!

Mi mladji vaši, koji smo doprili do visokih škola, a nismo do sad zatajili materinoga mleka, niti ga ikada zatajismo, mi koji se nedamo više slepiti, jer su nam knjige oči otvorile, mi od svoje strane opeta upravljamo glas na onu trojicu gospode, koja u Beču sede, navlastito na gospodina Polosina, zastupnika pučkih obćina zapadne Istre — i opominjemo jih, da ima u Istri sto i osamdeset tisuća Hrvata, s kojima se do sad nije računalo, ali od sada neće svaki račun bez njih proći. *Mi kako buduća inteligencija narodna u Istri najsveticije protestujemo proti svakomu glasu, koji bi se u Beču podigao za nehrvatsku gimnaziju u Pazinu na očiti zator našo hrvatske narodnosti i našega moralnoga razvitka.*

Matko Lugluja slušatelj prava.
Frane Mandić slušatelj medicine.
Andrija Stanger slušatelj medicine.
Fran Volarić doktorand bogoslovje.
Ivan Bersenda doktorand bogoslovje.
Anton Orlić doktorand bogoslovje.
Ivan Rabar slušatelj filozofije.
Nik. Fabijanić sl. filozofije.
Ivo Karabalić pravnik.
Pop Vjekoslav Spinčić slušatelj filozofije u Beču.
Anton Korlević slušatelj filozofije u Beču.
Petar Brušić slušatelj prava.
Ivan Semitokolo slušatelj prava.
A. P. Duklić gimn. učitelj.
Joso Milovčić slušatelj prava.
I. Frančić slušatelj prava.
J. Justinić slušatelj prava.

Gršković jurist
A. Fabris bogoslov.
J. Kavalić bogoslov.
A. Kalas bogoslov.
Mijat Semellić bogoslov.
Ivan Rosić bogoslov.
Josip Brušić bogoslov.
Anton Radovan.
Blaž Kožara bogoslov.
Matija Mandić bogoslov.
Ivan Yrančić bogoslov.
Mijo Lugluja bogoslov.
Josip Fabris bogoslov.
Josip Mrakovčić bogoslov.
Vlako Semitokolo bogoslov.
Mihlo Mužina bogoslov.
Eugen Kumlić namj. gim. prof.
Ivan Milčetić namj. gim. prof.
Ivan Brajnović namj. gim. prof.

GOVOR,

kojim g. Dinko Dr. Vitezić navadja u carev. vieću razloge, poradi kojih je glasovao proti zakonu o državnom zajmu.

Neka mi bude prosto, gospodo, u kratko navesti razloge, koji me usilovaše, da glasujem proti osnovi ovog zakona. U kratko ću, jer kao Jugoslavjanin nisam njemačkomu tako vješt, da bih se mogao pripuščati u široka razlaganja; a uz to častni predjašni govornici već su toliko temeljitih razlogah na sriedu donieli, da bi meni zaisto teško bilo što nova reći.

Razlozi dakle, radi kojih ću ja glasovati proti osnovi ovog zakona, najprije su ovi, da ga ja smatram škodnim poljodjelstvu, na korist trgovine i obrta. U članaku B naime kaže se samo o pomoći trgovini i obrtu, a ni u ovome ni u nijednom drugomu članku ni slova o pomoći poljodjelstvu.

Gospodo moja! Ljetina ove godine, kako bi rečeno u izvješću gospodarstvenog odbora, izdala je u više stranah carevine, a ne kako kaže predjašnji gosp. govornik, jedino u Magjarskoj; jer i u Dalmaciji i u Istri, koje pokrajino pobilje poznajem, od pamtivjeka nikad do ove godine ne bijaše goreg ploda, i to u svakoj struci, da ako im država u pomoć ne dotreća, narod će ondje od glada umirati.

Suviše moram glasovati proti, jer kad se u §. 2. o željeznicam govori, kaže se samo u obće, da će jedan dio ovog duga bit uložen u gradjenje novih željeznica. Koliki je ovaj dio, nije označeno, kako dobro opazi častni predjašni govornik moje strane (Ijovice). Ako se s druge strane i kaže, da što zaostane od onog, što se zabilježi kao pripomoć za trgovinu i za obrt, da će se ono upotrebiti u željeznice, vazda je i tako svota nepoznata, koja se može i na ništa dotjerati.

Gradjenje željeznica, ja smatram da je za Austriju, a osobito za južne pokrajine, ne samo koristno, ali i neobhodno potrebno. Reklo se je doisto, da za sada već ne treba graditi željeznica; ali se to nemože reći glede naših stranah. Austrija ima najbolje luke, toliko u istarskom, koliko u hrvatskom i dalmatinskom primorju. Pa što je od tih lukah? Jedina luka tršćanska privezana je željeznicam. A kakvo je

to obćilo? Takovo, da cienne previsoke, nedaju ga smatrati nego kao puko samotrživo.

Trst se toliko upinja, da bi se izbavio od takvog položaja; ali mu to još ne podje za rukom, i tko zna kad će. Rieka ne spada austrijskoj poli države, ali koliko se je vremena htilo i ovomu primorskomu gradp, da dobije komad željeznice do Supetra! Dalmacija nema još nikakve željeznice, a i Istra još njoj se nada. Bio je ovdje predložen zaključak t. j. (čita): „neka c. k. vlada bude pozvana, da naredi odmah pruge, parostroje i vlake, što će trebovati za istarsku željeznicu i za onu Tarnov-Lelukov.“

Nu, gospodo, iz ovog zaključka malo se je dobra nadati mjestom, koje mi je čast zastupati. I ne obziruć se na to, da je mnogo sumnjivo pitanje (*predsjednik zvoni, da se utiša žamor u vieću*) je dali se mogu sgotoviti pruge, parostroj i vlaci, prije nego budu dokončane osnove za dotične željeznice, čini mi se čudno i to našelo u narodnom gospodarstvu, da naime glavnicu može ležati za jednu i možda više godina bez da prinese ikakvo koristi. Osim toga ne razumim, zašto se u ovom zaključku nenapominje i dalmatinska željeznica. Obstoji jedan zakon, kojim je ustanovljeno u pogledu ove željeznice, da ako se tko nobi ponudio da je gradi pod priličnim uvjetima, tad i ova bude sagrađena na državne troškove. I glede ove željeznice nahodimo se dakle na istom stopenu, kao i za one dvie druge, koji spomenute. S toga ne razumim zašto se u zaključku nije imalo obzira i na dalmatinsku željeznicu.

Proći razlog koji me je sklonio, da glasujem proti zakonskoj osnovi, jest uvjerenje, da se ovom nobi postigao cilj na koji snjora. Jer tko pita pomoći u države, mora svakako položiti zalog. Ako on ima što založiti, netreba mu voć državne pomoći; jer dobitel što mu pita država, tako su visoki, da može nač novca i kod drugih zavodah, na primjor kod narodne banke i inudje, pod boljim uvjetima; — ili nije u stanju, da čim pristojno zajamči svoj dug, a tada država, ako se obzire na svoju korist, mudno će ga ona moć udužiti.

Ovo su razlozi koji me skloniše, da glasujem proti predloženoj zakonskoj osnovi.

D o p i s t i.

iz Istro.

Niste li kad čuli govoriti starca o mladjem naraštaju? Ako li jesto, zar nije svagda jadikujuć dodavao: sada je slabo, nekada bijaše bolje!

Njemu slični čine mi se oni naši protivnici, koji vele: „U prošlo vrieme bijasmo u Istri Talijani i Slaveni složai i mirni kao brat s bratom, a sada se počeo sijati razdor i nesporazumljenjo, što dobrim plodom uroditi nemože!“

Razumimo! Slaveni neće više, da budu Talijanom poslušni i pokorni sluge. Talijani hvale ona vremena, kad su tobože jedni i drugi kao braća živili, kad su se naši otc i svom neznaustvu slagali s njihovimi odlukami, upravljonimi proti Slavenom, kad nije bilo žive duše, koja bi Slavane zagovarala, kad se Talijanom puščalo, da vade što jih volja: tada bijaše za njih „veselje u Izraelu.“ Ali pošto nekoji razumniji domorođci a s njimi i kmeti uvidiše, da se sve samo za Talijano djela, a da se Slavenom nedaju ni mrvice, koje padaju na gospodskoga stola talijanskoga, udri šaronjadka četa po svećenicih, što se neće da podlože njihovoj zapovjedi, što su puku malko oči otvorili i stanje stvari razjasnili.

Iz početka hajkala se samo na svećenike iz Kranjske, kao da oni tobože bune i buckaju puk proti njih, a domaće su puščali na miru; ali u zadnje vrieme postala je hajka obćenita, da rekao bi, na domaće još veća nego na nedomaće tako, da su se pokazali šaronjaci i Talijanaši u svoj svojoj goloti, koju su prije pod krinkom domoljublja sakrivali.

Čudno je, kako svećenike iz Kranjske norado gledaju, veleć im: Vi hodte va Kranjsku, a drugo inostrance, prebivajuće u Istri, na miru puščaju! Pak što su napokon svećenici kranjski? Oni služe u Istri kao dušovni pastiri, vedina njih do smrti; pak zar da se neimaju starati za puk, koji im je izručen? A nekoji činovnici, trgovci itd. nisu li i oni isto kao i svećenici iz Kranjske, pa zašto se njim u oči pobita, da su tudjinci? Može bit za to, što mnogi od njih nemare toliko za svoj nevoljni narod.

Kad bi hteli naši svećenici, bili oni rođjeni u Istri ili u Kranjskoj, proti svomu osvjeđoženju raditi, jelto da se nobi

ni na nje hulilo? Ali jer se nepomično drže svojega božanstvenoga Učitelja, koji je za pravicu poruge trpio, progone se i zašpotavaju i oni.

I marvi liliti živini treba hranu pripraviti.

Ako zbilja hoćemo, da hrana, koju marvi dajemo, njoj bude uslastna i prudna, potrebito je, nesamio da ona bude zdrava, obilata i raznovrstna, tri svojstva već obćeno poznata svim sladokuseim, nego jošte da ona bude pripravljena i začinjena kako valja. Poslovica naša kaže, da je i maslo začina, ali da mu se hoće načina. Hrana bljutava, suhoparna, nepripravljena, ma bila u sebi i najsoćnija i najtećnija, ako je dobro neurediš, neće se dati redovito probaviti, niti ćeš od nje primiti one moći i krieposti, koju bi inaće bio primio, da si je pristojno sgotovio i začinio. Udobno pomiešanje suha s vlažnim, različnost, drobljenje, soljenje, pa kadšto i kuhanje marviuske krme, eđa se lašnje usmieše i sljube hranivo čestice njene, to je ono što zovemo pripravljanjem hrane za marvu i što najviše priporučamo našim seljakom; al žalibože uzaludo, jer svi hoće da drže marve više nego im dopušta jara i krma.

Tko je i malo obišao sviota, to vidio kako seljaci tamo mudro pripravljaju zimnu piću svojoj marvi, nemože dođuše da se neozgrozi, kad pak opazi kako naš seljak, pa višekrat i uz obilnost svake krme, ludo goji svoju marvu; kad opazi usried zime, ukraj gumništa, krda konjah i volovah noćlatih, mršavih i sgoronih, gdje iztožu sami iz stogovah glotnu slamu, i to najčieće pomiešanu s gladilalkom, sikavicom ili štokakvim drugim travuljom, iz kojega neozjoćaju ikakvo pomoći jal krieposti, kamo li bi se njim toville.

Taka pića šta može doniet hjednoj marvi, nego nerod u utrobi, erievoholju ili truhoholju, dok napokon neizpiano iz nje maldano onakva, kakvu ju je proždrla, i nedopre na gnojista, a s gnojista opot na njivu, da nasili mrša mršu: i tako viećnjim sliedom, glotna pića kroz gladnu marvu na gladnu zemlju, pa u gladna gospodara, ostajući viećkom gladno od prvoga do kranjeg. Proti tomo, da se slama, il koja mu drago pića, marvi pripravljaju, rieže, drobi i začinja kakono gori spomenusmo, nit bi mi gledali preko zime onaku marvu po naših kotarih, kao što je sad gledamo, za rugu njenih gospodarah, nit bi vidjeli obrasle draćom i kupinom preko ljeta puste kotarske podvornice.

Seljaci, vriome je, da se jednom prenote iz mrtvila, koje vas je k zemlji skljusilo i vodi vas s dana na dan k zjalnu nevolje sve to veće. Razumite da se jako varate u računu, kad držite više marve nego što je možete hraniti. Razumite, da nezdrava glotna i nepripravljena hrana neprudi marvi ka ni vami; da gola i nečista stama nokriepi živinu više nego bi vas zobena suha pogaća. (Gosp. List Dalm.)

Franina i Jurina.

Fr. Kade si ono bil izabran za deputata, a da ja nisam za to ni znal?

Ju. Ja za deputata? — Ti blazniš!

Fr. Da eđa mi nisi iz Poreća pisal?

Ju. Habaha! Ti dakle misliš, da je deputat svaki, koga put va Poreč nauese. — A ja ti velim o, da mnogi i va saboru sede,

pak nisu deputati.

Fr. I to je nekakova ganka.

Ju. Nije, jer pravi deputat mor govorit iz srea i duše onih, ki ga izaberu.

Fr. Dakako da mora.

Ju. Pak eđa su deputati oni nekiadvokati i neadvokati, kēh je naš istranski puk va Poreč poslal, a va saboru govoro i delaju, kako da su jih Tufani tamo poslali?

Fr. I ta je lepa!

Ju. Kad bi naš puk mesto deputiti sam va Poreč šal, eđa misliš, da bi pital od cesara talijanske škole za svoju decu?

Fr. Nebi siguro!

Ju. Pa ipak su nekoja gospoda va saboru opet i opet pitala talijanski gimnazij za Pazin, akoprem zastupaju ljude

našega jezika, i akoprem znaju, da po zakonu ima i naš jezik one iste pravice, kē i talijanski.

Fr. Borme, to nije pravo, i ako je to istina, onda ti ljudi baš nezastupaju puka, nego sebe i svoje mušice.

Ju. Tako je, moj dragi, i oće bit...

Fr. Do kada?

Ju. Doklegod nebudu dragi izbori i naš puk nepošlje va Poreč sve svoje ljude.

Fr. Ali čemu si se ono tamo smel, kako si mi bil pisal?

Ju. Ča ni to dosta smečno?

Fr. Bilo bi, da ni žalostno! —

Ju. A eđa, smel sam se, ađ sam baš na te mislel.

Fr. Na me!

Ju. Kad su bili zadnji izbori, za kē poslanike si ti onda govoril i delal, za naše il za talijanske?

Fr. Za naše, Bog te videl!

Ju. Tako ti nisi pošten, ađ to ni pošteno.

Fr. Ja da nisam pošten?

Ju. Ne, jer nagovarat ljude, neka neizberu Talijano za poslanike, da je takova stvar, ka mora svakoga poštenoga cloveka težko ražalit.

Fr. Bum! Ki je to rekal?

Ju. A g. Vidulić, saborski predsednik, kad je odprl lotočnji sabor.

Fr. Znaš, eđa bi mu ja bil odgovoril, da sam onde bil?

Ju. Ajdede!

Fr. Da mi nepotrebujemo, da nas Talijani uče, eđa je pošteno i eđa nije!

UAGANJE.

VIII.

Četiri se zviri skupo
Lav, magarac, konj i vol,
Da se lovit lava skupo,
Pa prirodit bratski stol.
I uhvate brzu srnu,
Taj najljepši gorski lov,
ta u stani se staj avrnu
Da sgotove zverski stov
Ali lav se ustav stari,
Počne skupnu srnu see,
Za pogodbu on nemari,
Već će družiti ovo rać
„Prva četvrt mene ide,

„Jer se zovem ljuti lav;
„Druga četvrt mont pride,
„Jer sam glava vaših glav;
„Treća dol mi sami dajte,
„Jer sam ja živinski kralj,
„A četvrt pokušajte
„Stegnuti iz mogh raj!

Da nebudes i ti puće,
Na delitbi tako proć,
Slušaj ljude, ki te uče,
Tvoju pravdu tvoju moć!

Umoljeni stampamo od slova do slova sliedeće talijansko pismo:

Al Nro 480
1182 pen.

Sentenza.

In nome di Sua Maestà l'Imperatore.

L'i. r. Giudizio dist. in Veglia nel processo in confronto di Domenico de Dessantich sull'udienza verbale tenutasi il 21 Novembre 1873, ha giudicato: Domenico de Dessantich fu Matteo da Bescanuova Podestà, d'anni 34, cattolico, ammogliato con 5 figli, incensurato, possidente, viene dichiarato non colpevole della contravvenzione contro la sicurezza dell'onore ex § 496 C. p. assibratagli e viene perciò assolto dal pagamento delle spese processuali le quali, in quella vece verranno risarcite dal querelante Dujmovich a senso del § 342 R. p. p.

Motivi.

Giovanni Raffaele Dujmovich, capovilla di Bescavalle con istanza 23 Ottobre p. p. chiede che venga punito Domenico de Dessantich, Podestà di Bescanuova perchè addì 10 Ottobre p. p. nell'occasione che in quell'ufficio Podestario aveva luogo l'elezione degli Elettori, nel mentre si leggevano i nomi in italiano — avendo egli chiesto in quella vece che venissero letti in croato — il Podestà con stentorea voce aveva a prorompere: Ognuno dove usaro quella lingua che abbiamo in ufficio, vrag zel i Hrvati, merda ai croati

Egli è indubitato che la surriferita espressione ne è atta ad ingiuriare, e tale che ove chiesta fosse soddisfazione da

parte competente, il fatto potrebbe vestire gli estremi della contravvenzione ex § 496 C. p.

Bisogna però che sia prodotta da parte competente, dacché per canone legale non può trovarsi offeso colui contro il quale l'offesa non è diretta.

Sotto l'egida dell'imperante Scettro, libera e protetta movevi una schiatta che Slava s'appella annoverando nel suo seno parecchi milioni d'individui.

Hanvi Czechii, Cragnolini, Croati, Slavi, Dalmati, Illirici, Goriziani ed altri.

Ognuno ha una lingua a se, avente però una caratteristica che appunto si fa distinguere dalle altre nazionalità.

E parlando più a noi, un Goriziano non intende un Illirico — Il Contado dell'Illiria non intende il Croato.

L'Isola di Veglia appartiene per divisione di territorio all'Istria o meglio all'Illiria.

Giov. Raffaele Dujmovich è nato o domiciliato a Bescavallo o non appartiene sotto nessun titolo al Croato Reame. Nello Bescho si parla come in tutto il rimanente della vasta Isola in Slavo-illirico che più s'avvicina allo Slavo dalmato anzi che al Croato.

E difatti sortono grammatiche illiriche o grammatiche croate — dizionarij d'una favella, dizionarij dell'altra — tendenti però a far raggiungere il benedico o desiderato scopo di unificare la lingua e venderla Serbo-Croata.

Checchè ne dica in contrario il Slg. Podestà de Dessantich è provato per le giurate deposizioni di Mattio Pajalich, Don Marco Mrakoveich, Don Pietro Zubranich, Don Pietro Dorolich qualmente egli abbia proferto le suddette ingiuriose espressioni — le quali poi per la circostanza in cui vennero dette, erano effettivamente dirette ad umiliare il Dujmovich — ed nullameno facendosi tassativo appoggio sulle precise parole proferte — non essendo il Dujmovich un Croato, nè avendo procura di un Croato — si ritenne come si ritenne che esso Dujmovich non sia parte competente a chiedere soddisfazione.

Il Dujmovich poteva trovarsi offeso se il Dessantich avesse detto Merda agli Illirici, merda ai Slavi, ma avendo il Dessantich specificati i Croati — Croato non essendo il Dujmovich non gli compete alcuna soddisfazione e quindi si dovette assolvere il Dessantich, e costringere in quella vece il Dujmovich a risarcire le spese occorse a sensi del § 342 R. p. p.

Veglia li 24 Novembre 1873.

Wurmbrand m. p.

Per copia conforme all'originale.

Dall' I. R. Giudicio Dist.

Veglia li 7 Dicembre 1873.

Tomčić m. p.

NOVINSTVO.

Nasim čitateljem preporučujemo slijedeće novine k novoj godini: „Obzor“, izlazi u Zagrebu svaki dan na celom arku. Stoji za četvrt godine 4 f. 50 novč. — „Vienac“ vrlo krasan i poučan list sa slikami u Zagrebu, ciena mu je godišnja 7 for. — „Pučki Prijatelj“, političan, poučan i zabavan tjednik za puk trojedne kraljovine, izdaje se svakoga petka. Ciena mu je za seljake i one koji unapred predplate za cijelu godinu 3 f., a za ostale 4 f. — „Narodni List“, izlazi u Zadru sriedom i subotom. Stoji na godinu 10 f. — „Pravo“, pravničko-upravni list, izlazi jedan put svakoga mjeseca u

Zadru i stoji 4 f. i 50 novč. na godinu. — „Katolički List“, koj već 24 godine svaki četvrtak izlazi u Zagrebu, a pisau je ponajviše za naše svećenstvo, no i drugi naći će u njemu mnogo zabave i pouke. Ciena mu je godišnja 6 f. — „Gospodarski List“, osobito koristan za gospodare, izlazi u Zagrebu svaki četvrtak. Ciena mu je godišnja 4 f. — „Školski Prijatelj“ namijenjen promicanju pučkoga školstva, izlazi 1. i 15. svakoga mjeseca u Zagrebu. Ciena mu je godišnja 3 f. — „Napredak“, koji izlazi u Zagrebu svaki 1., 10. i 20. dan mjeseca, ciena mu je godišnja 4 for. a v. r. Pisan je za sve učitelje, odgojitelje i prijatelje mladeži. — „Bunjevačka i Šokačka Vila“ izlazi svakoga tjedna u Kalaši uz godišnju cienu od 1 f., uređjiva ju vriedni starina, preč. g. kanonik Ivan Antanović. — Od slovenskih preporučamo: „Slovenski Narod“, što izlazi svaki dan u Ljubljani, te stoji 16 f. na god. — „Glas“ izlazi u Gorici svakoga potka, stoji 3 f. na god. — „Slovenski Učitelj“, izlazi u Mariboru tri puta na mjesec, a stoji 3 f. na god. — „Besednik“, izlazi u Celovcu jedan put na mjesec, a stoji godišnjih 2 f. 50 novč. — Tko od naših čitateljah umije cirilicu, eno mu: „Zastava“, što izlazi tri puta na tjedan u Novom Sadu, a stoji 12 f. na god. — „Vidov Dan“, izlazi u Beogradu svakoga dne, a stoji 18 f. na god. — „Crnogorac“, izlazi na Cetinju jedan put nedjeljom, a stoji 6 f. na godinu. — Tko od naših čitateljah razumije njemački, tim preporučamo „Agramer Zeitung“, koji izlazi u Zagrebu i stoji 16 f. na godinu.

Promjena u tršćansko-koparskoj biskupiji.

1. Č. g. Albin Švinger, kapelan i školski učitelj u Opatiji, stupio je iz tršćansko-koparsko biskupije i pristupio Redu Teukonskomu. — 2. Č. g. Vinko Zamlić, župnički pomoćnik u Bršćen, promješćen je kao kapelan u Opatiju. — 3. Č. g. Jakov Ladavac, dosad župnički pomoćnik u Sovinjaku, odbavljat će istu službu u Bršćen. — M. č. g. Anton Svetlin, obskrbnik u Antinjani stupio je u stan mira. — Č. g. Anton Spanio, župski upravitelj u Kastanjli, postao je ondje župnikom. — G. G. Mihail Laginja i g. Ivan Vrančić, pitomeci tršćanskoga sjemeništa, pristupioše svećenstvu, primivši svete redove danah 15., 18. i 20. proš. prošina.

U napredak hoćemo javljati promjene i u ostalih dvih biskupijah istranskih.

Različite vijesti.

* Ovdje u Trstu se od nekoga vremena, akoprem na riedko, opet kozice pojavljuju. Poslje južna vremena, što je držalo prošlih blagdanah, sad je suho i mrzlo.

* Istranski sabor je dokončao svoje ljetosnje djelovanje dne 20. mjeseca. Među poslovima, što jih je obavio, u prvom redu stoji imenovanje nevoga odbora, što će imat pregledati lanjsku cjenitbu zemlje, na koju se sva Istra gorko tuži. Zatim dolazi prošnja na vladu, da se ove gladne godine pruži kakva pomoć istranskomu puku od onih 80 milijunah, što jih je s dozvoljenjem carev. vicca država uzajmila. Naposljedku išće od vlade, neka državnu njemačku gimnaziju pazinsku, što se baš sad preosniva, pretvori u čisto talijansku gimnaziju. O nami i o našem jeziku ni spomena!

* Istarska železnica počela se već zbilja graditi u Pazinu i u Rovinju, gdje se je prošlih danah zemlja svetčano ocrnila u tu svrhu. U Rovinju je tom prigodom bilo veliko veselje, jer se onaj na moru grad nada od te železnice svomemu preporodu, a tako će za sjegurno i biti.

Današnjemu broju je dodat prilog.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 31 Decembra 1873.

NOVCI	10	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	—
Caraki dukati (tekin)	5.32	5.31	5.32 ^{1/2}	5.33	5.33 ^{1/2}	—	5.33 ^{1/2}	5.33 ^{1/2}	5.33 ^{1/2}	—	—	5.33 ^{1/2}	—	5.33 ^{1/2}	5.32	—
Napoloni	9.08	9.06 ^{1/2}	9.08	9.08 ^{1/2}	9.08 ^{1/2}	—	9.10	9.09 ^{1/2}	9.09	—	—	9.09 ^{1/2}	—	9.09 ^{1/2}	9.07 ^{1/2}	—
Liste Inglesko	11.45	—	11.45	11.46	11.46	—	11.46	11.46	11.46	—	—	11.46	—	11.46	11.43	—
Srebro prid (aggio)	108.50	108.35	108.50	108.85	108.50	—	108.75	108.50	108.50	—	—	108.35	—	108.35	108.65	—

Uzajemno osjeguravajuća banka

„SLAVIA“

OBZNAVA.

Ovim dajemo svim našim p. n. članovom i prijateljem, koji sa nami u poslovnoj svezi stoje, do ugodnoga znanja, da smo radi razmaknuća poslovanja, naše do sada

u Ljubljani nalazeće se

„Glavno zastupstvo“ za južne pokrajine austrijske, pod provizornim vodstvom gospodina Josipa Kristana, ukinuli

te takovo u Trstu

kod gospodina Fr. And. Pleše — Corso Nr. 6. i to od 1. siječnja 1874. utemeljili.

Po tom je od rečena dana samo gospodin Fr. And. Pleše u Trstu elastan za tekući račun „Glavnog zastupstva u Ljubljani“ dopise i novce primati. Obzirom na to umoljavamo najuljudnije p. n. občinstvo, da se u svih naše banke ličajućih se poslovih s potpunim povjerenjem na istoga obratiti izvole.

Poradi promene punomoćjah njihovih neka se izvole gospoda zastupnici naši obratiti na gosp. Fr. And. Pleše.

Glavno ravnateljstvo

uzajemno osjeguravajuće banke

„SLAVIA“

u PRAGU.

POZIV.

Obzirom na gore objelodanjenu obznanu glavnog ravnateljstva uzajemno osjeguravajuće banke „Slavia“ čast mi je ovim p. n. osjegurati se želeće občinstvo najučtivije pozvati, da se u svih raznih osjegurovanja ličućih se poslovih rečene banke sa potpunim povjerenjem na mene obrate, koje ću se pobrinuti točno i valjano rieševati.

Osobito primam ponude:

- I. za osjegurovanje glavnice i dohodka (Rente) na dožilje,
- II. „ „ „ „ „ „ „ „ smrt.
- III. „ uzajemno baštinstvo (Association).
- IV. „ osjegurovanje proti požaru na gibiv i negibiv imetak, raznu robu, pokućstvo, krmu, žitak itd.

Ujedno opozorujem na vjeresijske odiete (Credit-Verein), koje je banka „Slavia“ za svoje članove utemeljila i to:

- 1) Vjeresijski odiet, koji pruža jamčevinu (Caution) državnim činornikom,
- 2) „ „ „ „ „ „ „ „ zajam (Credit-Derlehen) u obće u: 12. godišnju odplatu (Annuität) i to kod 1. u pol godišnjih, kod 2. u mjesečnih obrocih (Raten).

Svi k tomu potrebili prospeliti i formulari dobivaju se bezplatno u poslovnicu niže podpisanoga (Corso Nr. 6), isto tako sve ine obaviesti i pouke dragovoljno podjeljuje

sa osobitim počitanjem

Fr. And. Pleše

glavni zastupnik uzajemno osjeguravajuće banke

„SLAVIA“

za južne pokrajine austrijske

u TRSTU.